

افزایش حقوق بازنشستگان

مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری افزایش قدرت خرید بازنشستگان را از اقدامات در دستور کار این صندوق عنوان کرد و گفت: در گذشته طرح‌هایی مانند طرح یاری اجرا می‌شد که در مقطعی متوقف شد، اما امسال همان طرح‌ها با ابعاد گسترده‌تری برای خریدهای اقساطی، مسافرت‌ها و فعالیت‌های فرهنگی و بر خورداری از خدمات درمانی بهتر و بهره‌مندی از سبد متنوع کالا استفاده می‌شود که جزئیات آن در دهه اول اردیبهشت اعلام خواهد شد. به گزارش ایسنا، حجت‌اله میرزایی صبح دیروز گفت: با سرمایه‌گذاری ذخایر و منابعی که از محل بیمه‌پردازی بازنشستگان به دست می‌آید یا به شکل سهامداری یا در برخی موارد مانند بنگاهداری، تلاش می‌کنند به بازیگران فعال اقتصادی کشورها تبدیل شوند. در کشور ما شرایط اقتصادی، برخی از عملکردهای نهادی، اجرای خصوصی‌سازی توسط دولت و واگذاری بنگاه‌های بخش عمومی که دولت سهامدار بوده موجب شده ترکیب ذخایر و دارایی‌های صندوق‌های بازنشستگی عموماً به شکل بنگاه‌های اقتصادی در طیف متنوعی از موضوعات و زمینه‌هایی فعالیت‌شود.

برداشت ۱/۵ همتی از صندوق توسعه

رئیس هیئت عامل صندوق توسعه ملی از کمک ۵/۶ همتی این صندوق به شرکت‌های دانش‌بنیان تاکنون خبر داد و گفت: امسال نیز حدود ۱/۵ همت دیگر برای کمک به این شرکت‌ها اختصاص یافته است. به گزارش تسنیم، مهدی غضنفری گفت: صندوق توسعه ملی از سال گذشته فعالیت‌های خود را در زمینه هوش مصنوعی آغاز کرده و البته صندوق نوآوری و شکوفایی نیز با کمک‌های اولیه صندوق توسعه ملی شکل گرفته است. او با اشاره به اینکه تصمیم در صندوق توسعه ملی به اینگونه است که با وزارتخانه‌های تخصصی جلساتی می‌گذاریم تا براساس رهنمودها و راه‌حل‌هایی که به ما می‌دهند، ببینیم چگونه می‌توانیم بهتر، منابع خود را با حوزه‌های مربوط با کار آن وزارتخانه‌ها، سرمایه‌گذاری کنیم، افزود: نوعی همکاری با بخش خصوصی که بهتر بتواند این منابع را دریافت کند و منابع صندوق که مربوط به نسل‌های آتی است به هدر نرود در دستور کار است.

نرخ بیکاری در ۲۴ استان تکرر کمی شد

مطابق اظهارات معاون اشتغال و گزارش‌های مرکز آمار ایران نرخ بیکاری در ۲۴ استان تکرر کمی شده است. مالک حسینی، معاون اشتغال وزارت کار درباره نرخ بیکاری گفت: نرخ بیکاری در زمستان ۱۴۰۳ ۷/۸ درصد اعلام شده است که این نسبت به مدت نقطه مشابه سال ۱۴۰۲، کاهش ۰/۸ درصدی را شاهد هستیم. او گفت: در مورد زنان شاهد کاهش ۲/۵ درصدی هستیم و در مورد جوانان به همین شکل از ۲۲/۵ درصد به ۲۱ درصد، یعنی ۱/۵ درصد کاهش داشتیم. مرکز آمار، میانگین نرخ بیکاری کشور را در فصل‌های اخیر تکرر کمی اعلام کرده است اما این شاخص در مورد هشت استان دورر کمی ثبت شده. این در حالی است که پنج استان در فصل پاییز چنین شرایطی داشتند. فهرست استان‌هایی با کمترین نرخ بیکاری نیز در زمستان تغییراتی داشته است؛ هر چند که تهران همچنان رتبه نخست را دارد اما مازندران و ایلام از این فهرست خارج و سمنان و خراسان رضوی، به آن وارد شده‌اند.

اقتصاد درانتظار توافق

ارزیابی دو تحلیلگر بین‌المللی درباره پیامدهای دوگانه جنگ و تنش‌زدایی در روابط ایران و آمریکا

فاطمه لطفی

مترجم و روزنامه‌نگار

خاورمیانه سه نقطه بسیار استراتژیک دارد که از منظر انرژی جهان مهم هستند: تنگه هرمز، کانال سوئز و تنگه باب‌المندب. این سه با هم حدود نیمی از تجارت بین‌المللی نفت دریایی را در اختیار دارند. اختلال در هر کدام از این سه نقطه یا هر سه آنها تهدید بزرگی برای ثبات بازارهای جهانی انرژی خواهد بود.

هر نوع تنش در منطقه خاورمیانه و به‌ویژه در این سه نقطه، نه تنها بر اقتصاد کشورهای صادرکننده نفت و گاز چون کویت، عراق، عربستان و قطر تأثیر خواهد داشت، بلکه دامنه بحران حتی به کشورهای اروپایی هم کشانده خواهد شد که از زمان جنگ در اوکراین وابستگی بیشتری به منابع فسیلی خاورمیانه داشته‌اند.

بیش از ۶۰ درصد از بودجه بحرین، که کشتی‌هایش باید از تنگه هرمز عبور کنند، به صادرات نفت متکی است. انسداد تنگه هرمز برای اقتصاد این کشور کوچک خلیج فارس فاجعه‌بار خواهد بود.

عربستان سعودی، بزرگترین صادرکننده نفت جهان، روزانه بیش از ۶ میلیون بشکه نفت را از طریق آبراهه‌های استراتژیک خلیج فارس صادر می‌کند و سالانه درآمدی صدها میلیارد دلاری کسب می‌کند. امارات متحده عربی روزانه حدود سه میلیون بشکه نفت تولید می‌کند و به دنبال افزایش دوربرری آن در چند سال آینده است. قطر سالانه ۱۰۰ میلیارد دلار گاز طبیعی صادر می‌کند و کویت سالانه ۶۲ میلیارد دلار نفت صادر می‌کند تا ۹۰ درصد درآمد‌های خود را به دست آورد. در حالی که اداره کانال سوئز برای مصر در سال گذشته بیش از ۹ میلیارد دلار درآمد داشته است، از باب‌المندب هم برای صادرات ۳۰ درصد از گاز طبیعی خود استفاده می‌کند. از دست دادن ناگهانی درآمد هر کدام از این کشورها، همراه با کاهش کالاهای وارداتی برای مصرف داخلی، می‌تواند به ناآرامی‌های اجتماعی دامن بزند. بر اساس گزارش میدل‌ایست‌آی وضعیت به‌ویژه برای کشورهای خاورمیانه که به‌شدت به بارانه‌ها متکی هستند حاد خواهد شد. یک دریگری طولانی‌مدت می‌تواند تعادل ظریف موجود را به خطر بیندازد و منجر به کمبود عرضه و تورم بالای کالاها شود.

سرمایه‌گذاری خارجی در خاورمیانه از جمله سرمایه‌گذاری‌های استراتژیکی چون آنچه که در چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان سعودی هستند هدف آن تنوع بخشیدن به اقتصاد این کشور و دور شدن از وابستگی به نفت با تکیه بر حدود ۲۷۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی است، با اوج‌گیری تنش‌ها در منطقه دچار مشکل خواهند شد چون شرکت‌های غربی ریسک کار در منطقه‌ای پر آشوب را نخواهند پذیرفت.

البته کارشناسان سیاسی بر این باورند که یک دریگری بزرگ منابع و توجه ایالات متحده را از تمرکز بر اولویت‌های داخلی منحرف کرده و اهرم فشار آمریکا را در برابر چین، روسیه، اروپا و تجارت جهانی تضعیف می‌کند. اروپا می‌تواند از این لحظه استفاده کند و حمایت از جنگ در اوکراین را طولانی‌تر کند و در برابر فشار ترامپ برای تغییرات روابط ترانس‌اتلانتیک مقاومت کند. شرکای تجاری مانند مکزیک، کانادا و هند می‌توانند از مشغله ایالات متحده در خاورمیانه برای گرفتن امتیازات بیشتر استفاده کنند.

اما تأثیر یک جنگ احتمالی بر اقتصاد ایران چگونه ممکن است باشد؟ آیا اقتصاد ایران می‌تواند ضربه حاصل از این جنگ

عکس: Reuters

۳/۴ درصدی دست یافته است. صنعت کشاورزی که ۷/۷ درصد از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد، به دلیل خشکسالی و تغییر اقلیم ۲/۲ درصد کاهش یافته است.

وی پس از تشریح اثرات قرارگیری اقتصاد ایران در فهرست سیاه اف‌ای‌تی‌اف، ادامه می‌دهد که اگر چه پزشک‌های دومین رئیس‌جمهور اصلاح‌طلب پس از سیدمحمد خاتمی (۱۳۷۶-۱۳۸۴) است، اما وضعیت کنونی به مراتب وخیم‌تر از آن سال‌هایی است که دستاوردهای اقتصادی قابل توجه بودند، آن زمان ایران در میان سیاست‌های جنگ‌طلبانه جورج دبلیو بوش، رئیس‌جمهور آمریکا در منطقه، از جمله تهاجم به افغانستان در سال ۲۰۰۱ و عراق در سال ۲۰۰۳ گرفتار شده بود. این بار جمهوری اسلامی در تضاد مستقیم با متحد مورد علاقه آمریکا یعنی اسرائیل است.

علاوه بر این، اتحادیه اروپا هم تحریم‌ها را علیه نهادها و افراد مرتبط با تأمین موشک و تجهیزات نظامی برای روسیه تشدید کرده که می‌تواند هزینه‌های تجارت برای ایران را بیشتر افزایش دهد. وی در نهایت به این نتیجه می‌رسد که این تحولات تصویری تاریک برای آینده ایران ترسیم می‌کند. اگر چه رئیس‌جمهور شدن یک اصلاح‌طلب نشان‌دهنده تلاشی است برای خارج کردن کشور از مخصصه فعلی، اما تشدید تنش‌های ژئوپلیتیکی و تحریم‌ها مشکلات اقتصادی ایران را بدتر خواهد کرد. اگر دونالد ترامپ سیگنال قانع‌کننده‌ای از سوی ایران دریافت نکنند مبنی بر اینکه مایل به مذاکره برای یک توافق جامع نه‌تنها درباره برنامه هسته‌ای این کشور، بلکه درباره نیروهای نیابتی منطقه‌ای و برنامه موشک‌های بالستیک آن است، انتظار می‌رود تحریم‌هایی را دوباره اعمال کند که به همان اندازه یا حتی شدیدتر از تحریم‌های اعمال شده در سال ۲۰۱۹ هستند.

چنین تحریم‌هایی به‌شدت مانع از توانایی ایران برای فروش نفت و نیز باعث کاهش ارزش پول این کشور می‌شود. از دست رفتن درآمد‌های نفتی، فشار زیادی بر ظرفیت دولت برای تأمین مالی واردات کالاهای اساسی وارد می‌کند. این فشار مالی احتمالاً دولت را مجبور به چاپ پول و گسترش پایه پولی کرده و رقم تورم را بالاتر می‌برد و همه اینها باعث افزایش قیمت‌ها و عمیق‌تر کردن بحران اقتصادی خواهند شد.

به باور این کارشناس اقتصادی، بخش دولتی ایران (یعنی کل بودجه ملی که هم شامل بودجه عمومی دولت و هم بودجه شرکت‌ها و بنگاه‌هاست) که به دلیل بارانه‌های گسترده دولت برای کالاها و خدمات، بیش از ۷۰ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد، بدون نزدیک شدن به غرب آمادگی لازم برای جذب این نوع شوک‌های خارجی را ندارد.

به باور این کارشناس اقتصادی، ایران در مسیر نامطمئنی قرار دارد. در حالی که مشارکت استراتژیک این کشور با روسیه و چین قابل توجه است، بعید است این دو کشور راه‌های حیات اقتصادی مورد نیاز برای ثبات اقتصاد ایران را در این مقطع حساس فراهم کنند

⚡ اثر ضعف اقتصادی ایران در چالش‌های ژئوپلیتیک

فرزین زندی، تحلیلگر ژئوپلیتیک، دانشجوی دکترا و دستیار پژوهشی علوم سیاسی در دانشگاه کانزاس، متخصص در سیاست خاورمیانه و استراتژی‌های ایران در تحلیلی در نشریه WOTR (War on the Rocks) می‌نویسد که چگونه بدعهدی اقتصادی ایران، ناشی از اختلافات داخلی میان دولتمردان، جاه‌طلبی‌های ژئوپلیتیکی این کشور را تضعیف کرده و گذاشت ایران بتواند نفوذ منطقه‌ای خود را به اهرم اقتصادی پایداری تبدیل کند و نقطه عطفی باشد بالقوه در زمینه

با یک بمباران را تحمل کند؟ در این گزارش نظر چند اقتصاددان درباره اثرات اقتصادی یک جنگ در منطقه بر اقتصاد ایران را بررسی کرده‌ایم.

⚡ آیا اقتصاد ایران دوام می‌آورد؟

مهدی قدوسی، اقتصاددان موسسه وین برای مطالعات اقتصادی بین‌المللی، در یادداشتی در وب‌سایت این مرکز این سوال را مطرح کرده است که آیا اقتصاد ایران در برابر ترامپ و جنگ بقا خواهد یافت یا نه؟

او می‌نویسد: ایران یکی از پرتلاطم‌ترین دوره‌ها را در تاریخ مدرن خود تجربه می‌کند، زیرا سیاست‌های ایدئولوژیک حکومت کشور را به افول اجتماعی-اقتصادی بی‌سابقه فرو برده و در عین حال آن را در آستانه جنگ تمام‌عیار با اسرائیل قرار داده است. نارضایتی فراینده عمومی از بدتر شدن شرایط زندگی، همراه با فشارهای خارجی مقطع حساسی را ایجاد کرده است که می‌تواند آینده کشور را تغییر دهد.

قدوسی پس از تشریح سیاست‌های دولت رئیسی و نتایج حاصل از این سیاست‌ها بر اقتصاد ایران، می‌نویسد: داده‌های بانک مرکزی ایران حاکی از کاهش یک دهه سرمایه‌گذاری در ایران است. بین سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۲۳، متوسط رشد سالانه تشکیل سرمایه ثابت ناخالص منفی ۰/۰۴ درصد بود، در حالی که سهم آن در رشد تولید ناخالص داخلی منفی ۱/۱۳ درصد بود. با توجه به نرخ استهلاک سرمایه سالانه ۴ درصد، واضح است که موجودی سرمایه ایران- پایه تولید- در طول سال‌ها به طور پیوسته در حال فرسایش بوده است.

در حالی که جمعیت نیروی کار در این دوره افزایش یافته است، شرایط بد اقتصادی و تجاری که در دست نهادهای اقتصادی و سیاسی استخراجی است، بخش عمومی در حال بلعیدن بخش خصوصی، سوءمدیریت اقتصادی، تحریم‌های سخت‌گیرانه و قرار گرفتن ایران در لیست سیاه گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، دوره رکود تومری را به‌طور قابل توجهی طولانی کرده است. کمتر از ۳۰ درصد جمعیت به‌طور رسمی شاغل هستند و نرخ مشارکت نیروی کار (یعنی سهم افراد در جمعیت در سن کار) زیر ۴۳ درصد باقی مانده، رقمی که ماهیت نامطلوب و دلسردکننده شرایط کار و بازار کار کشور را نشان می‌دهد.

این اقتصاددان پس از تشریح وضعیت تومری ایران می‌نویسد که اقتصاد ایران بین سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ به‌طور متوسط ۵/۱ درصد رشد داشته است. محرک اصلی رشد در سال ۲۰۲۳ افزایش قابل توجه صادرات خالص بود که عمدتاً ناشی از درآمد‌های بالای صادرات نفت بود. بر اساس آمارهای رسمی، بخش «استخراج نفت و گاز طبیعی» بیشترین رشد را در سال ۲۰۲۳ به ثبت رساند و نسبت به سال قبل ۲۰/۳ درصد رشد کرد. این بخش که ۱۶/۴ درصد از کل تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد و در زیرمجموعه صنعت تولید طبقه‌بندی می‌شود، سهم قابل توجهی در رشد کلی داشته است.

در حالی که بخش‌های دیگر صنعت تولید (مانند بخش «تأمین آب، برق و گاز طبیعی» که به دلیل فرسودگی زیرساخت‌ها با مشکل مواجه شده است) رشد یا حتی انقباض بسیار کمتری را تجربه کردند، صنعت تولید به‌عنوان یک کل که ۴۵/۴ درصد از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد، در سال مالی گذشته (منتهی به ماه مارس) ۶/۹ درصد رشد داشته است. یکی از بزرگترین دارندگان گاز و نفت جهان از قطعی مداوم برق در تابستان و زمستان رنج می‌برد و در این میان صنعت خدمات که ۴۶/۱ درصد از تولید ناخالص داخلی را تشکیل می‌دهد، به رشد متوسط